

MONOGRAFIE:

ALVAREZ, R.M., ATKESON, L.R., HALL T.E. (2013) *Evaluating Elections, A Handbook of Methods and Standards*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN: 978-1-107-65305-4

Recenzent:

Miroslav Tenkl

Úvod

Volby tvoří jeden ze základních pilířů demokratické společnosti, který je přirozeně ovlivňován dynamicky se měnícím okolím. Z tohoto důvodu je důraz na integritu volebního procesu velmi důležitým společenským prvkem, který si zaslouží pozornost široké veřejnosti. Systematická evaluace voleb je důležitým faktorem pro udržení integrity, a proto jsou publikace věnující se tomuto tématu velmi cenné a vítané.

Autoři recenzované publikace *Evaluating Elections* se shodují, že dosavadní pokusy o evaluaci volebních procesů, a to nejen v USA, ale celosvětově, postrádají systematický, dlouhodobý a metodologicky ukotvený přístup, který by byl schopen generovat relevantní a kontextuálně přenositelné výsledky. Autoři dále míní, že stávající datová základna není pro efektivní evaluaci voleb dostatečná a je třeba její podobu přehodnotit.

Základním cílem publikace je nabídnout nejen metodologický nástroj, ale také intelektuální podporu, jež podníká reformní úsilí v managementu voleb, a to nejen v USA, odkud autoři primárně čerpají výzkumné podněty a inspiraci, ale také ve světě. Evaluální techniku, kterou autoři za tímto účelem nabízejí, je tzv. evaluace založená na výkonu/výsledcích procesu (*performance-based* evaluace).

Publikaci lze z hlediska přístupu rozdělit do dvou částí, které jsou rozpracovány v šesti logicky strukturovaných kapitolách. V první části autoři popisují a rozpracovávají *performance-based* evaluální metodu, s jejíž po-

mocí mohou organizátoři voleb získat potřebnou zpětnou vazbu, na jejímž základě jsou schopni implementovat do managementu voleb nové vhodné techniky. Právě pochopení a osvojení si faktu, že autority odpovědné za konání voleb mohou měřit účinnost zvolených postupů, povede dle autorů k úspěšné implementaci nabízených evaluačních technik. Ve druhé části publikace autoři nastiňují a na konkrétních případech demonstrují, že nabízená evaluační metoda není aplikovatelná pouze v populačně velkých volebních obvodech, kde je vybudován dostatečný aparát, ale také v obvodech středně velkých a malých.

Struktura a kapitoly knihy

První kapitola recenzované publikace je věnována komplexnímu rozboru ekosystému *performance-based* evaluace. Autoři poskytují obecný vhled do problematiky, v jednotlivých subkapitolách detailně rozebírají dílčí techniky evaluace. Dále je zde na konkrétních příkladech dvou amerických volebních obvodů ukázáno praktické uplatnění této evaluační metody a výsledky, jež tato metoda úspěšně vygenerovala. Na straně druhé je třeba ocenit, že autoři upozorňují také na slabá místa a negativní skutečnosti, které z praktické aplikace evaluace vyvstaly, a nabízejí způsoby, jak se těmto aspektům v budoucnu vyvarovat.

Druhá kapitola je věnována problematice nedostatečné kvality stávající datové základny, která zásadním způsobem znesnadňuje realizaci povolebních evaluací. Autoři podrobně nastiňují alternativní techniky systematického sběru dat, které by s minimálním navýšením investičních nákladů byly schopny vygenerovat robustnější a relevantnější zdrojová data a dále podnítit zefektivnění volební administrativy, případně iniciovat potřebné legislativní úpravy.

Třetí kapitola se zabývá evaluačními technikami zacílenými na zkušenosti voličů s pravidly volebního procesu. Na příkladu prezidentských voleb v USA v roce 2000 autoři demonstrují konkrétní slabá místa, a zároveň upozorňují na velmi nízké povědomí zainteresovaných stran (státních autorit či akademické sféry) o zkušenostech a znalostech Američanů s náležitostmi volebního procesu. Spíše než návrh a rozbor vlastního řešení bylo smyslem této kapitoly poukázat na výsledky mnoha studií a analýz, jež byly v souvislosti s těmito volbami zpracovány, a jejichž výsledky byly následně úspěšně aplikovány v několika amerických státech.

Ve čtvrté kapitole se autoři publikace věnují metodám evaluace členů volebních komisí a jejich vlivu na průběh voleb. Jsou zde detailně rozebrány jak kvantitativní, tak i kvalitativní způsoby evaluace. Autoři zmiňují, že právě členové komisí jsou zpravidla vděčným zdrojem dat, a to díky jejich vysoké ochotě účastnit se povolebních průzkumů. Obecně však platí, že složení volebních komisí je ve Spojených státech citlivým tématem, a výběr členů je tak společensky delikátní záležitostí. Dále autoři upozorňují mimo jiné na to, že značná heterogenita právních systémů v jednotlivých amerických státech způsobuje problémy s výkladem a aplikací volebních pravidel.

Pátá kapitola je věnována povolební evaluaci volebního ekosystému jako takového. V této fázi jsou do evaluace zahrnuti všichni zainteresovaní aktéři, kterými jsou například tiskárny volebních lístků, poštovní služba, členové volebních komisí atd. Jako prostředek k provedení této evaluace je používán tzv. audit volebního ekosystému (*election ecosystem audit*). Autoři v této kapitole nicméně upozorňují na praktické i metodologické slabiny této metody a navrhují možná řešení a doporučení pro její zefektivnění na bázi *performance-based* evaluace.

Na rozdíl od předchozích kapitol, které byly zaměřeny primárně na kvantitativní evaluační techniky, v poslední šesté kapitole se autoři věnují tzv. volebním pozorovatelům, což je metoda ryze kvalitativní povahy, jelikož je odvozena čistě od smyslových vjemů zainteresovaných výzkumníků. Na konkrétních příkladech realizovaných ve Spojených státech amerických zde autoři analyzují silné a slabé stránky jednotlivých technik a dávají doporučení k tomu, jak správně konstruovat výzkumné otázky a jakým způsobem předem vyškolit terénní pracovníky tohoto typu výzkumu.

Závěr

Publikace *Evaluating Elections* představuje velmi užitečný nástroj na jedné straně zejména pro administrátory, kteří mají na starosti přípravu, konání a zhodnocení voleb, a na straně druhé pro tvůrce politik odpovědných za případnou realizaci nápravných opatření. Autoři velmi názorně vysvětlují a na konkrétních případech demonstrují, jaký je dopad implementace jednotlivých evaluačních technik v praxi. Struktura kapitol je velmi přehledně členěna, čtenář zde najde cenná doporučení opřená o reálnou zku-

šenost autorů, v neposlední řadě je problematika umně zasazena do logického teoretického rámce. Publikace je doplněna o názorná schémata, která usnadňují orientaci v tématu. Silnou stránkou textu je jeho vyváženost, kdy autoři objektivně hodnotí nejen silné stránky jednotlivých metod, ale také jejich slabiny a případné hrozby jejich užití. Zkušenosti autorů s pojednávanou problematikou jsou z publikace zřejmé. Text je napsaný čtivě, a to lehkou odbornou angličtinou. Zajímavé by do budoucna určitě bylo i srovnání aplikace této evaluační metody v některé jiné, například západoevropské zemi a pozorování rozdílů mezi americkým a evropským kontextem.

O autorech

R. Michael Alvarez je profesorem politických věd na California Institute of Technology. Prof. Alvarez je členem *Political Methodology Society*. Je spoluautorem např. *Electronic Election: The Perils and Promises of Digital Democracy* (2010) nebo *Point, Click and Vote: The Future of Internet Voting* (2004).

Leona Rae Atkeson je profesorkou na katedře Regents' Lecturer in the Political Science na University of New Mexico a ředitelkou Center for the Study of Voting, Elections, and Democracy.

Thad E. Hall je profesorem politických věd na University of Utah. Je spoluautorem např. *Electronic Election: The Perils and Promises of Digital Democracy* (2010) nebo *Point, Click and Vote: The Future of Internet Voting* (2004).